

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Професійна свідомість – це свідомість, яка розвивається і формується у процесі професіогенезу (розвитку особистості в професійній сфері життєдіяльності), разом із професійною мотивацією, професійним ставленням до світу, посідає ключову позицію, яка обґрунтовує постановку проблеми. Професійна свідомість є спеціалізованою, тобто реально існує як деяка множина відокремлених одне від одного специфічних професійних аспектів. Різні аспекти професійної свідомості відображають специфіку певного виду праці та розрізняються залежно від професійної приналежності групи або індивіду. При цьому всі аспекти єдині [1].

Професійну свідомість здобувачів вищої освіти можна розглядати як шість компонентів: усвідомлення професійної моралі, яка має бути включена в будь-яку професію; здатність обрати засоби й шляхи для виконання діяльності від-повідно до норм суспільства; усвідомлення себе суб'єктом професійної діяльності: усвідомлення відповідальності, цілей, засобів, умов виконання діяльності, результату; формування індивідуального стилю діяльності; усвідомлення професійно важливих якостей; усвідомлення й оцінка професійних взаємин; усвідомлення власного розвитку в часовому вимірі: усвідомлення зв'язку між минулим, теперішнім і майбутнім [2].

Одним з найважливіших понять, які відображають сьогодні наукові уявлення про високий рівень розвитку професійної свідомості особистості є поняття «професійної компетентності». У поняття компетентності, як відомо, включається окрім загальних знань і знання можливих наслідків, конкретного засобу впливу, рівень вміння та досвід практичного використання знання. Знання фахівця – це потенціал, науково-практичний багаж. Компетентність – не лише наявність знань та досвіду, але й вміння ними розпоряджатися. Є

також різні види професійної компетентності: спеціальна, соціальна, особистісна, індивідуальна [1], якими має володіти професіонал.

Розвиток суспільства останніми роками виокремлює цифрові технології (ЦТ) в основоположний інструмент управління практично всіма галузями суспільства: промисловістю, сільським господарством, освітою тощо. Що, у свою чергу, формує нові тенденції, які реалізуються в галузевих технологіях. Сьогодні всі співпрацюють в більшій мірі, ніж раніше, використовуючи нові технології для роботи в командах, в різних регіонах і в режимі реального часу.

Так, вивчаючи названі вище процеси, дослідники бізнес-школи IMD (Швейцарія) застосовують термін «цифровий вихор» (Digital Vortex), щоб показати, як, на перший погляд, невеликі, іноді непомітні зміни, набираючи «вихрову» швидкість, перетворюються на величезні світові трансформації [3]: відкриваються нові можливості, яких не існувало; народжуються знання та інформація, яких не було; з'являються бізнес-моделі, які навіть не можна було уявити.

Крім того, представники нового покоління стають все більш досвідченими у використанні всіх наявних технологічних інструментів і вимагають більшої свободи в управлінні особистою діяльністю. А це означає, що система освіти України потребує інвестицій формування цифрових компетентностей, щоб усі учасники освітнього процесу були підготовленими до цифрової дійсності та до цифрового майбутнього. Виникає питання: якими компетентностями повинні характеризуватися сучасна молодь та як їх сформувати?

Звернемось до Європейської комісії, яка розробляє ініціативи для сприяння створенню Європейської освітньої зони, яка б дозволила всім молодим людям отримати найкращу освіту та навчання та знайти роботу по всій Європі [4]. Бачення, яке знаходиться в підґрунті цієї політики, полягає в тому, щоб в ЄС: навчання та викладання за кордоном стало нормою; навчальні центри визнавалися в усьому ЄС; знання двох мов, окрім рідної, було стандартним; кожен повинен мати доступ до якісної освіти, незалежно від

соціально-економічного походження; всі громадяни повинні мати сильне відчуття своєї ідентичності як європейця, культурної спадщини Європи та її різноманітності.

Європейська комісія 10 червня 2016 р. опублікувала нову програму розвитку компетентностей для Європи, спільно працюючи над зміцненням людського капіталу, працевлаштування та конкурентоспроможності. Комісія прийняла «План дій щодо цифрової освіти», який включає 11 заходів щодо підтримки використання технологій та розвитку цифрових компетенцій в освіті [5]. План дій розподілено на основні три пріоритети, визначаючи заходи, що допоможуть державам-членам ЄС вирішити виклики та можливості освіти в цифрову епоху (див. табл.1) :

Таблиця 1 — План дій Європейської Комісії щодо цифрової освіти	
Пріоритет 1.	Покращення використання цифрових технологій у навчанні та навчанні
Дія 1.	Зв'язок у школах - підтримка впровадження широкосмугових мереж у школах/
Дія 2.	Інструмент саморефлексії SELFIE та схема наставництва для шкіл.
Дія 3.	Кваліфікація з цифровим підписом-б сертифікати з однієї держави-члена ЄС можуть бути зрозумілі та правильно інтерпретовані в будь-якій іншій.
Пріоритет 2.	Розвиток цифрових компетентностей та навичок
Дія 4.	Центр вищої освіти – створення загальноєвропейської онлайн-платформи для підтримки закладів вищої освіти у використанні ЦТ.
Дія 5.	Відкрита освіта – сприяння розвитку цифрових компетентностей та відкритих наукових навичок у вищій освіті. Спрямовання на: громадянські науки, включаючи проектування, процеси розробки, збір, аналіз та передачу наукових даних .
Дія 6.	Тиждень коду ЄС у школах (щороку).
Дія 7.	Кібербезпека в освіті (betterinternetforkids.eu).
Дія 8.	Навчання цифровим та підприємницьким навичкам дівчат – основна цінність ЄС – рівність між жінками та чоловіками.
Пріоритет 3.	Удосконалення освіти шляхом кращого аналізу даних та передбачення
Дія 9.	Дослідження ІКТ в освіті.
Дія 10.	Штучний інтелект та аналітика – започаткування пілотних проєктів з питань штучного інтелекту та аналітики для прогнозування дефіциту майбутніх компетентностей та навичок.

Дія 11.

Стратегічне передбачення - загальноєвропейський хакатон з метою визначення інноваційних рішень проблем, які стоять сьогодні перед закладами освіти.
Джерело: складено автором на основі [5]

Реалізація окреслених Європейською комісією трьох пріоритетів, що спрямовані на поширення цифрових технологій та інформаційних технологій, повинна отримати як результат потужний вплив на ринок праці та формат компетентностей, необхідних для економіки та суспільства в цілому.

Ґрунтуючись на пріоритетах та напрямках ЄС до формування високого рівня цифрових компетентностей в освіті, Карташова Любов, Гуржій Андрій, Пліш Ірина виокремили деякі задачі для освіти України та окреслили частково передбачувані підходи їх розв'язання, які особливо важливі, з нашого погляду, під час тих трансформацій, що зазнає освіта України сьогодні, коли відбувається повномасштабна війна з росією:

1. Окреслити компоненти цифрових компетентностей як особистісної характеристики педагогів та студентів (учнів як майбутніх здобувачів вищої освіти): скласти відкриту динамічну вебматрицю відповідно до рівня освіти, вікових можливостей та професійного рівня.
2. Запровадити обов'язковість цифрових компетентностей для педагогічних працівників, розробити відповідні вимоги.
3. Розробити методології вимірювання та впровадження незалежної сертифікації рівня цифрових компетентностей педагогів відповідно до потреб цифровізації.
4. Започаткувати неперервний відкритий моніторинг рівня цифрових компетентностей учасників освітнього процесу з метою динамічного коригування стратегій та методик, спрямованих на їх розвиток та формування.
5. Виявити чинники впливу на формування цифрових компетентностей: засоби, методи, форми навчання; скласти відповідну відкриту веб-матрицю з можливістю її неперервного коригування.
6. Здійснити дії щодо об'єднання державних установ та приватних компаній, які спеціалізуються на розробленні якісних навчально-методичних матеріалів,

що, за своєю сутністю та змістовим наповненням, спрямовані на формування та неперервне підвищення рівня цифрових компетентностей в освітньому процесі.

7. На державному рівні розробити та популяризувати Всеукраїнську вебплатформу відкритих навчально-методичних матеріалів, методичної та інформаційної допомоги педагогам усіх напрямів та галузей щодо пропозиції стажування та проходження курсів підвищення кваліфікації з цифрових технологій.

8. Розробити нормативну базу, яка регулює сертифікацію цифрових компетентностей педагогічних працівників та нормативну базу, що торкається додаткових нарахувань до заробітної плати за умови підтвердження рівня цифрових компетентностей [6].

Таким чином, впровадження зазначених вище рекомендацій, з врахуванням досвіду ЄС, може позитивно вплинути на формування цифрових компетентностей у здобувачів вищої освіти і сприятиме інвестиціям у суперкомп'ютери, штучний інтелект, кібербезпеку, формування цифрових технологій та забезпечення широкого використання цифрових технологій в економіці та суспільстві, тим самим сприятиме підвищенню конкурентоспроможності України у світовій цифровій економіці та підвищенню її технологічної самостійності.

Список використаних джерел

1. Омельченко Марина Сергіївна. Теоретичні аспекти проблеми професійної свідомості у психологічній науці. Дванадцята всеукраїнська практично-пізнавальна інтернет-конференція – URL: <https://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/42-dvanadtsyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/172-teoretichni-aspekti-problemi-profesijnoji-svidomosti-u-psikhologichnij-nautsi> (дата зверення: 15.04.2024).

2. Марина Омельченко. Розвиток професійної свідомості на етапі навчання у закладах вищої освіти: спроба концептуалізації. *Психологія особистості*. 2019. No 1(10) – С.168-175 – URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/po/article/view/2831/3207> (дата зверення: 15.04.2024).

3. Digital Vortex 2019/ Continuous and Connected Change. – URL: <https://www.imd.org/research-knowledge/reports/digitalvortex2019/30> (дата звернення 15.04.2024).
4. Digital Education Action Plan. Digital competences and technology in education. – URL: https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-actionplan_en (дата звернення 15.04.2024).
5. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions on the Digital Education Action Plan. – URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=COM:2018:22:FIN> (дата звернення 15.04.2024).
6. Карташова Любов, Гуржій Андрій, Пліш Ірина. Формування цифрових компетентностей-основа діджиталізації освіти України. Освіта майбутнього: концепції, методи, підходи : колективна монографія / кол. авт. ; голов. ред. О.В.Кендюхов, В.В. Любарець, Н.В. Бахмат. Київ : Міленіум, 2020. 310 с. – С.22-30. – URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/38672/Osvita%20maibutnoho_kontseptsii_metody_pidkhody.pdf?sequence=1 (дата звернення 15.04.2024).

*С. В. Устенко, д.е.н., професор,
Б. О. Поштаренко, магістр*

ІНФОРМАЦІЙНА УПРАВЛЯЮЧА СИСТЕМА ДЛЯ ПРОЦЕСУ ЛІКУВАННЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ В ЛІКАРНІ

Інформаційні технології, відкривають можливості для створення різноманітних інструментів для роботи з даними, що дозволяють досить швидко їх опрацьовувати, передавати та отримувати доступ в разі потреби. Дані можуть розташовуватися на власному сервері або в якомусь хмарному сховищі. В будь який момент можна швидко зробити запит та отримати потрібну нам інформацію. Можливість створювати реплікації баз даних, додає безпеки та надійності для збереження даних від втрати. Таким чином копії бази даних розташовуються не на одному, а на декількох серверах в мережі. У випадку якщо з одним сервером щось станеться, то дані вдасться зберегти, оскільки вони залишаться на інших серверах мережі.